

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

вирішенню навчальних занять, а саме набуття здобувачами вищої освіти глибоких та ґрунтовних знань, умінь та навичок, котрі вони зможуть застосовувати у професійній сфері.

БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ДІТЬМИ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ

Після завершення бойових дій усі освітні заклади зіткнуться з серйозною проблемою для учнів та вчителів – посттравматичним стресовим розладом. Ця ситуація ускладнюється тим, що зовні людина може виглядати нормально, навіть може бути активною і життєрадісною. Але коли виникає ситуація, яка якимось чином нагадує людині про травмівні події (наприклад, різкий шум, як вибух, або сигнал, як сигнал тривоги, чи різка інтонація в розмові), вона відразу втрачає зв'язок з реальністю і самовладання. Такі проблеми можуть тривати від кількох тижнів до кількох років, залежно від тяжкості впливу.

Посттравматичний стресовий розлад може проявлятися як психічний дисбаланс, дратівливість, порушення сну та більш серйозні нейросоматичні розлади. Особливість проявів цього синдрому у дітей полягає в тому, що діти, які пережили важкі випробування війни, смерть близьких чи знайомих, відчувають, що їхнє життя може закінчитися в будь-який момент, замикаються в собі. Знищена знайома «картина світу» дитини, бракує розуміння і життєвого досвіду, як її відновити, і навіть розуміння того, що її можливо відновити. Наслідки такої психологічної травми є катастрофічними, і зрозуміло, наскільки це випробування є серйозним для дитячої психіки. Весь світ загублений у свідомості дитини, яка пережила війну. Без сторонньої допомоги дитина не зможе побудувати «новий» внутрішній світ. Тому так важливо врахувати ці обставини і зараз працювати над наслідками війни.

Стрес у дітей різного віку проявляється по-різному, зокрема посттравматичний стресовий синдром виникає як відстрочена або тривала реакція на стресову подію чи ситуацію надзвичайно загрозливого чи катастрофічного характеру, яка може турбувати будь-яку людину, а дитину тим більше. Однак у дитини симптоми тривають довше, ніж у дорослих. У важких випадках вони можуть тривати кілька місяців. Дітям, які пережили психологічну травму, важко зрозуміти, що з ними сталося. В основному це пов'язано з їхніми віковими особливостями: їм бракує соціальної, фізіологічної та психологічної зрілості. Дитина не може до кінця зрозуміти сенс того, що відбувається - вона лише пам'ятає ситуацію, свої переживання в даний момент. Їх сприйняття реальності стає хаотичним, починає пронизуватися плутаниною, губиться «структура світу», в якому живе дитина.

Усі ці прояви значно ускладнюють стосунки вчителя та учня, особливо коли вчитель сам є травмованою особою. Тому надзвичайно важливо, щоб

педагоги розуміли хоча б основні принципи роботи з постраждалими дітьми.

Зокрема, вчитель повинен забезпечити учню комфортні умови в класі. Як на уроках, так і в позаурочний час, слід враховувати ознаки посттравматичного стресового розладу та з розумінням ставитися до поведінкових рис травмованої дитини. Необхідно підтримувати постійний контакт з батьками (опікунами) такої дитини, пам'ятаючи, що в більшості випадків вони також є потерпілими і тому очікують підтримки та поради від вчителя, а не вимоги «зробити щось із дитиною». Необхідно підтримувати звичний порядок життя класу. Чим більше традицій, дотримання правил внутрішнього розпорядку у роботі вчителя, тим спокійніша ситуація для постраждалих дітей. Перенесена травма зруйнувала «порядок життя» дітей, а тому кожне дотримання традицій і правил збільшує відчуття спокою та впевненості, що «світовий порядок» більше не порушується і життя триває.

Оскільки травматичні події призводять до хаосу та втрати контролю, вибір та контроль дозволяє дітям почуватися в безпеці. Дитині слід дати можливість вибору із запропонованих варіантів. Дитина навчиться швидше і легше організовувати своє середовище і робити правильний вибір, якщо спочатку потренується у виборі, де вона нічого не втрачає. Необхідно забезпечити дитині підвищений рівень підтримки та допомоги. Травмовані діти іноді не можуть засвоювати навчальний матеріал у тому ж темпі, що й весь клас, і тому потребують максимальної індивідуалізації навчання. Слід намагатися уникати, наскільки це можливо, всього, що може нагадати молодшому школяреві про травмивні події.

Травмована дитина може провокувати і вчителів, і однокласників на відкриту агресію до них. Така поведінка говорить про те, що дитина не в змозі самотійно переосмислити те, що трапилося, і намагається полегшити біль від основної травми провокуванням повторної травми. У цьому випадку краще відвести дитину в окрему кімнату і постаратися спокійно запитати, що її турбує. Найкраще це зробить психолог, тому що вчитель початкових класів не може надовго залишати інших дітей, але візит до психолога не повинен сприйматися дитиною як вид покарання.

Вчителі повинні усвідомлювати, що проблеми з поведінкою та навчанням у постраждалих дітей є тимчасовими, і пам'ятати, що навіть найжахливіша поведінка дитини є спричиненою страхом і травмою.

Тому вчителі, які безпосередньо взаємодіють з дітьми, що постраждали від бойових дій, та їхніми батьками знаходяться в зоні ризику. Така ситуація ускладнює взаємодію в системі вчитель-учень, оскільки обидві сторони є травмованими.

Список використаних джерел:

1. Кісарчук З.Г., Омельченко Я. М., Біла І.М., Лазос Г.П. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник. Київ: Логос, 2015. 232 с.
2. Мельник А.П. Особливості реагування на посттравмуючу ситуацію у підлітків. Фактори розвитку педагогіки і психології в ХХІ столітті. Харків:

Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2016. 104 с.

3. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник. Київ: Агентство "Україна". 2015. 175 с.

БАЛДИНЮК Олена Дмитрівна

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ В НЕПОВНІЙ СІМ'Ї

Сім'я є найважливішим інститутом у формуванні особистості дитини, тому проблеми сім'ї і батьківства є актуальними для сьогодення. Серед проблем, які постають, на жаль, перед суспільством, є гостра криза сім'ї, причинами якої є зміна моральних норм в області взаємовідносин статей, поширення дошлюбних зв'язків, зміна традиційних (сімейних) ролей чоловіка та жінки, втрата сім'єю своєї виробничої функції, втрата історичних українських традицій щодо формування та збереження сім'ї, непідготовленість молоді до шлюбу, підвищені вимоги у відношенні до шлюбного партнера, алкоголізм і наркоманія та інші.

Дану проблематику досліджували у своїх працях такі педагоги як: М. Галагузова, З. Зайцева, І. Зверева, А. Капська, В. Семиченко, В. Сухомлинський, І. Трубавіна, Є. Холостова та інші.

У сімейному вихованні дитини, в постійних контактах із нею батькам необхідно прагнути до виникнення між ними почуття довіри, до безболісного подолання різних непорозумінь, до педагогічної доцільності у створенні умов виховання.

Важливим моментом під час спілкування є взаємний емоційний контакт, сповнений вражень і задоволення. Основою такого контакту завжди виступає щира зацікавленість батьків усіма справами дитини, вміння будувати діалог, який ґрунтується на принципах партнерства, рівноправ'я, взаємоповаги, визнання, розуміння та знання своєї дитини батьками.

Порушення у взаєминах «батьки-діти» пов'язані головним чином з неефективними способами спілкування і поведінки батьків у взаємодії з дітьми.

Особливе положення у нашому суспільстві займає **неповна сім'я**, яка є одним з основних соціально-демографічних типів сучасної сім'ї.

Неповна сім'я – це сім'я, яка складається лише з одного із батьків з однією дитиною; утворюється внаслідок відсутності (припинення) шлюбу, смерті одного з батьків або роздільного їх проживання. Це мала група з частково неповними зв'язками, де немає традиційної системи відношень «мати-батько-дитина» [1, с. 192].

Така сім'я може виникнути внаслідок таких обставин:

- розлучення;
- смерть одного із батьків;